

Federaal Planbureau

PERSCOMMUNIQUÉ

Interne migraties, economie, inwoners: hoe ziet de toekomst eruit voor de Belgische steden?

Waar vestigen gezinnen en ondernemingen zich op Belgisch grondgebied? Op basis van welke criteria? Kunnen er beleidsmaatregelen in het leven worden geroepen om die keuze te beïnvloeden? Zo ja, welke?

Het Federaal Planbureau organiseert een colloquium om de balans hiervan op te maken en de resultaten van zijn onderzoek voor te stellen.

Waar willen de Belgen wonen en waarom?

Het fenomeen van interne migratie, met andere woorden veranderen van woonplaats binnen het Belgisch grondgebied, vormt een essentieel element om heel wat beleidsmaatregelen te begrijpen en op te stellen, zoals het woonbeleid, ruimtelijke ordening, mobiliteit en fiscaliteit. Het Federaal Planbureau bestudeerde de intergemeentelijke migraties voor de periode 1998-2000 en deed dat op verschillende ruimtelijke niveaus (op gemeentelijk, regionaal en stedelijk vlak). Uit die analyse blijkt dat de woonplaatskeuze van gezinnen vooral bepaald wordt door werkgelegenheid en de aantrekkelijkheid van de leefomgeving.

Welke gemeenten hebben een positief migratiesaldo?

Gemeenten met een lage werkloosheidsgraad en een belangrijke werkgelegenheids groei zullen een positiever migratiesaldo vertonen. Bepaalde lokale faciliteiten spelen ook een belangrijke rol als lokalisatiefactor. Die faciliteiten (*ameniteiten*) kunnen van allerlei aard zijn. Het kan gaan om tuinen of parken, medische, maatschappelijke en sociale voorzieningen, sportfaciliteiten en vrijetijdsactiviteiten, horeca en kleinhandel, openbaar vervoer, openbare diensten en diensten van openbaar nut, de verkeersfunctie, het cultuuraanbod en onderwijs. Dit alles trekt mensen aan naar bepaalde gemeenten en de naburige gemeenten van die trekpleisters. Voor de bestudeerde periode werd vastgesteld dat het aantal inwoners binnen randgemeenten een stijgende trend vertoont. In de kernsteden blijft het aantal inwoners echter dalen.

Waar bevinden zich de economische activiteiten?

Zoals in de meeste landen, zijn de economische activiteiten in België vooral gegroepeerd in stedelijke omgevingen, met verzadiging als gevolg. De jongste jaren lijken die activiteiten zich echter te verplaatsen naar de stadsrand en niet-stedelijke zones. De steden blijven aantrekkelijk voor veel ondernemingen, maar factoren zoals mobiliteit, de hoge kostprijs van immobiliën en hoge lokale belastingen spelen in hun nadeel.

Wat zijn de gevolgen van die verschuiving?

De trend om de economische activiteit en de woonplaats te verplaatsen naar zones buiten de steden heeft een prijs. De mobiliteitsproblemen die hiermee gepaard gaan, zorgen voor heel wat ongemakken (lawaaihinder, vervuiling, verkeersopstoppingen, ...). Bovendien zien de steden zich genoodzaakt hun

dalende inkomsten te compenseren met hogere belastingen. Bovendien zorgt de uitwaaiing van de economische activiteiten vaak voor bijkomende kosten, zoals infrastructuuruitbreiding, de schaarse ruimte voor ontspanning wordt in woonzone omgevormd, bosrijke gebieden verdwijnen ... Al die elementen vormen een pleidooi voor een beleid dat gericht is op een terugkeer van de economische activiteit en de gezinnen naar de steden.

De oplossingen?

Om die doelstelling te halen, loont het de moeite bepaalde pistes te bestuderen. Vanuit economisch standpunt zou de terugkeer van tertiaire activiteiten naar de steden die weinig hinder vormen voor de bewoners (administraties, maatschappelijke zetels, diensten aan ondernemingen ...), aangemoedigd kunnen worden. Ook kunnen de steden aan elk gezinstype criteria bieden die voldoen aan de levenskwaliteit die deze gezinnen zoeken. Concreet zou een aantal maatregelen een stap in die richting kunnen vormen:

- de infrastructuren en activiteiten in de steden die voor opwaardering zorgen, onderhouden (stations, internationale instellingen),
- mobiliteitsproblemen aanpakken (beter openbaar vervoer uitbouwen, initiatieven zoals carpooling aanmoedigen, mobiliteitsprofielen voor ondernemingen opstellen, ...)
- de ruimte in de steden zo efficiënt mogelijk gebruiken (verwaarloosde stadsruimte een nieuwe bestemming geven, bestaande gebouwen en ruimtes multifunctioneel maken, ...),
- een samenwerking voorzien tussen de verschillende bevoegde overheden voor eenzelfde zone van economische activiteiten (supragemeentelijk of supraregionaal),
- het belastingverschil tussen stedelijke en niet-stedelijke zones verminderen,
- bepaalde fiscale maatregelen invoeren, zoals de toekenning van belastingvoordelen voor renovatie, lagere registratierechten ...
- het aantal eengezinswoningen in de steden doen toenemen, groene zones en vrijetijdruimte uitbouwen.

Het colloquium *'Over steden, stedelijke structuren en stadsgewesten: een Belgische 18-stedentocht'* zal plaatsvinden op 22 april 2004 van 9 tot 16u in de Bibliothèque Solvay, Belliardstraat 137 te 1040 Brussel. Het wordt georganiseerd in het kader van het programma 'Transversale acties: leefbare steden' dat gefinancierd wordt door het Federale Wetenschapsbeleid. Het volledige programma kan op www.plan.be/nl/events/co20040424/conf.htm worden geraadpleegd. De Working Papers 08-04 *'Interne migraties in België: wie, waarom en naar welke gemeenten? En waarom niet naar steden?'* en 21-03 *'Dynamique géographique de l'emploi en Belgique – Déterminants et impact des TIC'* kunnen gedownload of geraadpleegd worden op www.plan.be

Contactpersoon voor de publicaties: Danielle Devogelaer (dd@plan.be, 02 507 74 38)

Contactpersoon voor het colloquium: Vincent Geortay (vg@plan.be, 02 507 73 39)